

המסלול האקדמי של המכללה למינהל בת"א ביה"ס למינהל עסקים

לימודי תואר שני

ד"ר אבשלום מ. אדם ©

שם הקורס:	סוגיות נבחרות בעסקים וחברה
שנה:	תשס"ב
מרצה:	ד"ר אבשלום מ. אדם
מטרת הקורס:	להרחיב את הידע הבסיסי באשר ליחסי הגומלין בין הארגון העסקי לחברה (society) תוך כדי הבנה וביקורת של גבולות המושג "אחריות חברתית של הארגון העסקי" בסביבה טכנולוגית דינמית. הבנת תהליכים בהצלחת הארגון המותנית בניהול אפקטיבי של האסטרטגיה שלו ביחסיו עם, וניהול עצמו מול, מוסדות חברתיים שונים ובכלל זה עם הציבור עצמו במישורים: החוקי, השיווקי והציבורי הן בחברה המקומית והן הבינלאומית בעידן הגלובליזציה.
נושאי הלימוד:	אחריות חברתית בעסקים. ניהול מתוך אחריות חברתית. עסקים ומדיניות ציבורית. ניהול יחסי גומלין עם הממשל. אקולוגיה ופיתוח בר קיימא בעסקים גלובליים. ניהול בעיות באיכות סביבה. עסקים ושינוי טכנולוגי. ניהול שינויים ואתגרים טכנולוגיים. עסקים ואמצעי התקשורת. סוגיות חברתיות במרחב הגלובאלי במאה ה-21.
שיטת הלימוד:	הרצאה.
דרישות הקורס:	קריאת המקורות המומלצים בקורס ונוכחות חובה.
הרכב הציון:	מבחן בתום הקורס.
	הטכנולוגיה משתנה בקצב מואץ. טכנולוגיית ההיי-טק, מדגימה כיצד, לדוגמה, שינוי טכנולוגי מסייע לשינויים ולשיפורים במבנה הכלכלה המקומית והעולמית. השינויים אינם פוסחים על חשיבה מחודשת על מבנה העסק וניהולו או על יחסי הכוח שבין מעסיק ומועסקים או בשינוי מושג ההון בארגון העסקי, מהון טכנולוגי להתפתחות המושג "הון אנושי". בכפר הגלובאלי השימושים בטכנולוגיה משפיעים על דפוסי התנהגות העסקית במסגרת הכלכלית, החברתית והפוליטית. כיצד משפיעים שינויים אלה על התנאים להצלחה העסקית? מהם המאפיינים של העסק המצליח בטווח קצר ובטווח הארוך לאור השינויים האינטנסיביים בכלכלת שוק במרחב הגלובלי בתנאים של אי וודאות? הקורס יסביר כיצד נשיאה באחריות חברתית הפכה להיות אחד התנאים החיוניים להצלחת הארגון העסקי. מהי האחריות החברתית המוטלת על הארגון העסקי, אם בכלל נושא הוא באחריות כלשהי בהשפעתו לדוגמה על האקולוגיה? מהם יחסי הגומלין האפקטיביים שיבחר לעצמו הארגון העסקי? כיצד, אם בכלל, תאפשר הטכנולוגיה לשפר את יכולת ההשפעה של הארגון העסקי על החלטות של הממשל, שמעצם הגדרתו, נועדו להגן על טובת הציבור? מהי טובת הציבור? האם זו מתמצה בממשל שדואג להגנת האזרח מפני פגיעה בזכויות הבסיסיות של האדם, הזכות לחירות, לחיים, לקניין הפרטי ולאפשר כפי שמניחה הדמוקרטיה הליברלית או אולי גם נתינת סל זכויות שיש בו מגמה לשוויון בין האזרחים ושיתופם בבעלות על הקניין הפרטי כפי שמניחה הדמוקרטיה החברתית (social democracy). באיזו מידה הניהול האסטרטגי של הארגון העסקי כפי שהוא בא

לביטוי בפיתוח מודלים מתקדמים בניהול (לדוגמה, חלוקת מניות וחלוקת אופציות לעובדים) ובכך הלכה למעשה יוצר תהליכי המשך של הפיכת העובדים לבעלים חלקיים של הארגון מביא הן לדמוקרטיזציה של הארגון וזה בתורו לשינוי יחסי הגומלין שיש לו עם הסביבה? באיזו מידה הארגון הנושא באחריות החברתית משנה את תפקודו בחברה? באילו תנאים, נשיאת הארגון העסקי באחריות חברתית תשפר את איכות החיים בכפר הגלובאלי ותסייע להצלחת העסקית של הארגון, אם בכלל? סוגיות אילו ידונו בקונטקסט העסקי והחברתי תוך כדי מתן דוגמאות במרחב הבינלאומי והמקומי.

תכנית הקורס: הקורס בנוי מששה אשכולות: עסקים והסביבה החברתית; עסקים וממשל בחברה הגלובלית; הארגון העסקי ואקולוגיה; עסקים ושינוי טכנולוגי; סוגיות חברתיות ומקרים.

שעור	נושא
1,2	עסקים והסביבה החברתית: הארגון העסקי וסוגיות ציבוריות. מדוע סוגיות ציבוריות חשובות לארגון? מבוא ומבט ממעוף ציפור על הקורס. מדוע ניהול אסטרטגי תלוי בניתוח מקרו של הסביבה? באיזו מידה תהליך שיקול דעת של מנהלים וארגונים בקבלת החלטה עסקית צריך להיות תלוי גם ברמת הצפיות של בעלי עניין שונים? באיזו אסטרטגיה ישתמש הארגון העסקי בהתמודדות בסוגיות ציבוריות? מדוע חייב הארגון העסקי לנהל באופן אסטרטגי את יחסיו עם בעלי עניין שונים?
3,4	עסקים והסביבה החברתית: אחריות חברתית בעסקים. ניהול מתוך אחריות חברתית. מהי המשמעות של המושג אחריות חברתית בעסקים (corporate social responsibility)? מהם הטיעונים בעד ונגד אחריות חברתית? כיצד עומד הארגון בהתחייבויותיו הכלכליות והחוקיות תוך כדי שמירה על אחריות חברתית? יחסי עובד מעביד, האם הצידוק הכלכלי לקיום העסק גדול מהצידוק החברתי? באיזו מידה נושאים תאגידיים באחריות חברתית ברחבי העולם? מהו המחיר של אי נטילת אחריות חברתית? מי משלם את המחיר הן בטווח הקצר והן בטווח הרחוק? מהם המדדים לחישוב מחיר של אי נטילת אחריות חברתית בחברה הגלובלית?
5,6	עסקים וממשל בחברה הגלובלית: עסקים ומדיניות ציבורית. ניהול יחסי גומלין עם הממשל. מהם המרכיבים המרכזיים בתהליך פיתוח של מדיניות ציבורית? כיצד מדיניות רווחה משפיעה על הארגון העסקי? אילו גורמים מרכזיים בממשל משפיעים על רגולציה או על דרגולציה של הארגון העסקי? למה מתפתחת רגולציה המגבילה את מרחב התמרון של הארגון העסקי במרחב הגלובלי?
7,8	הארגון העסקי ואקולוגיה: אקולוגיה ופיתוחים ברי קיימא בעסקים גלובלים. ניהול בעיות באיכות סביבה. מהו פיתוח בר קיימא (sustainable development)? מהם הסיכונים המרכזיים לאקוסיסטם? באיזו מידה גדילת האוכלוסייה, עוני, והתייעוש מאיצים את בואם של הפורענויות על הסביבה הטבעית? אילו סוגיות אקולוגיות משותפות לאומות שונות? באילו צעדים על ארגונים עסקים לנקוט כדי להקטין את הנזק לסביבה ולתרום לפיתוח בר קיימא?
9,10	עסקים ושינוי טכנולוגי: עסקים ושינוי טכנולוגי. ניהול שינויים ואתגרים טכנולוגיים. עסקים ואמצעי התקשורת. מהי טכנולוגיה? מהו הדלק המניע שינויים וקידמה טכנולוגית? כיצד השוק האלקטרוני (ecommerce) משנה את האינטראקציה העסקית עם בעלי עניין שונים? כיצד פיתוחי טכנולוגיה לצורכי מלחמה והגנה משפיעים על פיתוחי טכנולוגיה בשוק העסקי האזרחי? כיצד שיתוף הטכנולוגיה את אורחות חיינו, את מערכת החינוך ואת הבריאות שלנו? אילו גורמים בפיתוחי הטכנולוגיה הדיגיטלית מגדילים את הפער החברתי?
11,12	סוגיות חברתיות: סוגיות חברתיות במרחב הגלובלי במאה ה-21. מדוע עסקים בוחרים לפעול בשוק הבינלאומי? מהם השיקולים האסטרטגיים המנחים אותם לפעול בשוק הבינלאומי? כיצד מושפע שיקול דעת אסטרטגי של ארגון עסקי מסוגיות חברתיות בשיווק? כיצד חברה אזרחית עסקית מתפקדת בארגון עסקי בארץ המוצא ובמרחב הגלובלי מחוץ לארץ המוצא?
13	CASE STUDIES במדיניות חברתית של הארגון העסקי. בן וג'ריס. NIKE וחברות ישראליות.

רשימת קריאה:

Textbook:

James E. Post, Anne T. Lawrence and James Weber. 2002. *Business and Society*. 10th edition. Boston: McGraw-Hill.

ההרצאות מבוססות גם על חומרי הקריאה הבאים.

ג'ורג' סורוס. 1998. *החברה הפתוחה בסכנה*. ת"א: ידיעות אחרונות.

Tom Curtin. 2000. *Managing Green Issues*. New York: St. Martin's Press.

Harvard Business Review on Business and the Environment. 2000. Harvard Business School Press.

Zeinab A. Karake-Shalhoub. 1999. *Organizational Downsizing, Discrimination and Corporate Social Responsibility*. London: Quorum Books.

Jukka Kilpi. 1998. *The Ethics of Bankruptcy*. London: Routledge.

Robert E. Kohn. 1998. *Pollution and the Firm*. Northampton: Edward Elgar.

Paulette Kurzer. 2001. *Markets and Moral Regulation*. Cambridge: Cambridge University Press.

Gopalkrishnan R. Lyer. (Ed.,) 1999. *Teaching International Business Ethics and Corporate Social Responsibility*. New York: Haworth Press.

Websites

<http://www.haas.berkeley.edu/advantage/socialresp.html>